

De Origine Jurisconsultorum Romanorum.

*Diagn. 1747
Not. 16. 1747
1246 14
1747*

E. G.
DISSERTATIO
DE
ORIGINE

JURISCONSULTORUM
ROMANORUM,

QUAM
EX LEGE
SAPIENTISSIMI PHILOSOPHORUM ORDINIS

PRO
VACANTE HISTORIARUM CATHEDRA

In Auditorio Jurisconsultorum
ACADEMIÆ PATRIÆ

Ad d. 25. Aprilis, A. 1747. bor. ord.

Publicæ Cl. COMPETITORUM censura offert

DANIEL MITZIUS, J.U.L.

RESPONDENTE

JUVENE FLORENTISSIMO

JOH. BERNHARDO SARASINO,

Ph. Laur.

BASILEÆ,

Typis JOH. JACOBI THURNISII, EMAN. Fil.

DISSERTATIO
DE
ORIGINE
JURISCONSULTORUM
ROMANORUM

QUAE
EX LEGE
SACRATISSIMAE PHILOSOPHOUM ORDINIS
P. P.
VACANTHISTORICUM CATHEDRAE

IN ACADEMIA PATRIAE

DAVIDE MULLINO, J. U. R.

RESPONDENTE
JURIS PRAEFECTISSIMO
JOH. BERNHARDO SARASINO,

BASILEAE
Typis Joh. Jacob. Thurnisberg, EMAN. H.

THES. I.

Um, ab eo tempore, quo academicis exercitiis interesse mihi contigit, tertia vice, publicis disputationibus historicos suos progressus tentarent Candidati; plerumque intra suum circulum eos mansisse & tale speciminis thema selegisse, ad quod illi à studio suo principe invitabantur, observavi. Sic Theologiæ cultores de iis, quæ sacra literæ & historia ecclesiastica suppedant, conjecturas suas proposuerunt. Medici quoque, quibus historia medica illustretur, examinerunt; unde Themidos filiis, quæ ipsis ab alma matre suggeruntur, historicas animadversiones illustrare liceat. Quapropter ex historia juris nostri thema petere mecum constitui, quæque tam ex veteribus Romanæ historiæ authoribus, quam ex Juris ejusque historiæ Dd. & Commentatoribus, de *Origine Jurisconsultorum Romanorum* didiceram, speciminis loco, Viris clarissimis, brevissimo, quo poterit, modo, propositurus.

A 2

THES. II.

THESES II.

Examinando ergo originem Jureconsultorum, diversa Romani status tempora distinguenda sunt. Quod si enim Jctum talem tibi fingas, qui clienti suo Jura explicat & interpretatur vel ejusdem partes defendit, tunc nemo dubitabit, quin à primis Romæ initiis & Romuli jam temporibus eorum origo sit derivanda; licet negandum haud sit insuper adhuc distinguendum esse circa causarum Oratores, qui Patroni propriè fuerint, & Jureconsultos, qui sapissimè ipsis Patronis, quoque Jura explicabant, prouti colligi potest ex Pomponii loco, qui in L. 2. §. 43. π. de O. J. continetur, & ex Voëtio ad hunc titulum (a); quod si verò ille demum Jctus habeatur, *cujus responsis specialis vis tribuebatur, ita ut ab illis recedere Judici non licuerit*; ad Augusti Imperatoris tempora eorum origo referenda erit.

(a) In Comment. ad π. h. t. §. ult.

THESES III.

Romulus equidem statim ac urbem Romam condidit, Populoque suos ordines & senatum, generis, virtutum, ac opum ratione habita, constituit, Patronatus Jura, ceu quibus, opulentos æque ac inopes mutuo nexu inter se conjungeret, introduxit, atque his facultatem dedit, ut quem vellent ex illis sibi Patronum eligerent, qui ea quæ præcedenti §. notavi Clienti vel Plebejo præstaret, hic verò e contrario erga Patronum ad officia & obsequia præstanda obfringebatur; prouti ex Dionysi Halicarnassei (a) loco clarissimè constat; quando institutum Romuli de Populo dividendo & Repub. instituenda enarrans, tandem de Patronatus institutione sic dicit: *παραιαλιθίκας δὲ ἔδωκε τοῖς Πατρεικίοις τὰς δημοτικὰς ἐπιτρέψας ἑκάστῳ τῶν ἐν τῇ πόλει, ὃν αὐτὸς ἐβύλετο, νέμειν Πρεσβύτην nec multum ab hujus sententia recedit Plutarchus (b) qui hæc habet: Ἐτίμης δὲ τὰς δυνατῆς ἀπὸ τῶν πολλῶν διήξει, Πάτρινας ὀνομάζων (ὅσπῃ ἔστι προσαίτια) ἑκείνης δὲ κλίνας. (c)*

(a) Ant. Rom. Lib. 2. p. m. 83. edit. Lipf. An. 1691. (b) In Vit. Romuli. p. m. 25. edit. Francof. An. 1620. (c) Non desunt equidem, qui in locis horum authorum, aliquam diversitatem animadvertunt; quod si vero diversa tempora spectentur, omne dubium resolutum erit. Loquitur enim Plutarchus

ehus de statu Romano, qualis revera tempore Romuli fuerat, ubi nempe præter centum Senatores, reliqui omnes plebeji, tractu vero temporis demum Patroni patricii ordinis habebantur. Dionysius vero Halicarnassensis loquitur ex sensu Romanorum ætatis suæ, ubi nempe Patroni præter Senatores pro patriciis quoque habebantur; Clientes verò soli Plebeji ordinis erant; neque movere debet, quod vetustior sit Dionysius Halicarnassensis Plutarcho, adeoque major fides, in delineanda hac historia, ipsi sit tribuenda; quod si enim differentia ætatis horum authorum consideretur, tanta illa non est, ut fidem possit facere, rebus ad initium Romæ pertinentibus. Denique considerandum, quod revera res eodem reat, sive quis dicat, Romulum populum Romanum ita secrevisse, ut alios Patronos, alios Clientes haberi voluerit, qui Patroni postea patricii, soli clientes verò plebeji ordinis censentur; sive alter dicat: Patricios Patronos, Plebejos Clientes fecisse; ad quam sententiam quoque accedunt, quæ habet auctor gallus dans l'histoire de la fondation de Rome. Liv. 1. pag. 70. n. Z. &c.

THESES. IV.

Patronatus jus autem non ad solos Romanos cives, sed & integras colonias, civitates ac nationes sese extendebat, prouti Cicero (a) testis est: *Clarissimi Viri nostræ Civitatis, temporibus optimis, hoc sibi amplissimum pulcherrimumque ducebant, ab hospitibus clientibusque suis ab exteris nationibus, quæ in amicitiam populi Romani ditionemque essent, injurias propulsare eorumque fortunas defendere.* Nemo est ergo, qui ignoret, quam honorificum ac nobile ab initio fuerit Patronatus institutum, lapsu tamen temporis decrescere cepit ejus splendor, ut non patricii ordinis solum, sed & imæ plebis homines causas defenderint; prouti *Juvenalis* in illa Satyra, qua contra illos declamat, qui de nobilitate gloriantur, eandem vero virtute vix exornant, allegat (b):

*Vos humiles, inquit, vulgi pars ultima nostræ,
Quorum nemo queat patriam monstrare parentis:
Ast ego Cecropides. vivas & originis hujus
Gaudia longa feras: tamen ima plebe Quiritem
Facundum invenies. solet hic defendere causas
Nobilis indocti. venit de plebe togata,
Qui juris nolos & legum enigmata solvat.*

De simili lapsu Jurisprudentiæ haud levem quærelam movet Cicero dum ita inquit: (c) *In Jure cavere, consilio juvare, atque hoc scientiæ genere prodesse, quam plurimum vehementer & ad opes augendas pertinet & ad gratiam.* Itaque cum multa præ-

clara

clara majorum, tunc quod optimi constituti Juris civilis summo semper in honore fuit cognitio atque interpretatio; quam quidem ante hanc confusionem temporum in possessione sua principes retinuerunt: nam ut honores, ut omnes dignitatis gradus, sic hujus scientia splendor deletus est, idque eo indignius, quod eo tempore hoc contigit, cum is esset, qui omnes superiores, quibus honore par esset, scientia facile vicisset.

(a) In Q. Cæcil. de Accusat. in C. Verrem constit. quæ Divinatio dicitur c. 21. (b) Sat. VIII. v. 44. &c. (c) de Offic. lib. 2. c. 19.

T H E S. V.

Eximiam vero opem his Patronis præstare solitos fuisse JCTos vel ex Ciceronis loco patet (a): Privata, inquit, judicia maximarum quidem rerum in jurisconsultorum mihi videntur esse prudentia; nam & adsunt multum & adhibentur in consilio: & patronis diligentibus, ad eorum prudentiam confugientibus hastas ministrant. Licet autem negandum haud sit, docendo & libros conscribendo quoque officio suo fuisse functos, cujus rei citatis exemplis locus extat Pomponii (b), præcipuum tamen & gloriosissimum sibi ducebant, de Jure respondere atque consuli; quodque, quam honorifico more fiebat, vel ex folis iis, quæ habet Cicero (c) sufficienter erit probatum, cum v. g. ita loquitur: Quid enim est præclarissimum, quam honoribus & Reip. numeribus perfunctum senem posse suo jure dicere idem, quod apud Ennium dicat ille Pythius Apollo, se esse eum, inde sibi si non populi & Reges at omnes sui cives consilium expetant,

Stuarum rerum incerti? quos ego mea ope ex
Incertis certos, compotesque consili
Dimitto, ut ne res temere tractent turbidas.

Est enim sine dubio domus Jurisconsulti totius oraculum civitatis. Testis est hujusce Q. Mucii janua & vestibulum, quod in ejus infirmissima valetudine affectaque jam ætate, maxima quotidie frequentia civium ac summorum hominum splendor celebratur. & alibi (d): Ego verò ætatis potius vacationi confidebam, cum præsertim non recusarem, quo minus more patrio sedens in folio consulentibus responderem, senectutisque non inertis gratæ atque honesto

sto fungerer munere? sic enim mihi liceret & isti rei, quam desideras & multis uberius atque majoribus, opere, quantum vellem dare.

(a) In Topic. ad Treb. c. 17. (b) l. 2. §. 47. π. de O. J. (c) de Oratore. lib. 1. c. 45. (d) de Legibus lib. 1. c. 3.

THESES. VI.

Antequam autem de Jure responderit Jctus, solemnibus quibusdam formulis illum Cliens compellabat, eademque verborum solemnitate is respondebat, prouti has formulas fufius explicat *Briffonius* (a) passim allegans locum *Horatii* (b) quo ejusmodi formulæ exponuntur; inducitur plebejus aliquis, solemniter isto more Agamemnonem interrogans, hicque simul respondens:

Ergo considerare & mox respondere licebit?
 Consule.

Neque solum partibus respondendo muneri suo satisfaciebant Jcti, sed & sese invicem ipsos diversæ quoque sectæ deditos consulebant, in quibus peculiaris eorum modestia & sese invicem erudiendi amor ac cupido non ultima laude prosequendæ sunt; ita ut, licet in sententiam magistrorum non juraverint, sed, circa veritatem investigandam, infudarint, omnem arrogantiam notam procul à se remotam esse voluerint, imo, ubi à præceptorum sententiis recesserunt, illam potius ipsi excusarint, & summa modestia ab illa declinarint, prouti his Encomium ex proposito dixit Vir eruditissimus *Antonius Matthæi* (c) & luculento exemplo, à summo Batavorum Jcto *Gerardo Noodtio* (d), ex Digestis (e) repetito, probatur; ubi Paulus Jctus ait: *Cassium sententiam magistri sui bene excusare.*

(a) De Formul. lib. 3. c. 85. (b) Satyr. lib. 2. Sat. 3. v. 192. &c.
 (c) In Oratione de modestia veterum Jctorum. (d) In sing. de Pact. & Transact. lib. cap. 24. (e) l. 19. §. 2. π. de recept. qui arbit. recep. ut sent. dic.

THESES. VII.

Vidimus supra ex aliquibus Ciceronis allegatis locis, in præclara existimatione versatos fuisse Jctos nostros; huic opinioni tamen contrarium videtur posse colligi ex aliis

aliis Ciceronis observationibus, ut (a) cum inquit: Si mihi homini vehementer occupato stomachum moveritis, triduo me Jurisconsultum esse profitebor; & postea: Quapropter non solum illa gloria militaris vestris formulis atque actionibus anteposenda est, verum etiam dicendi consuetudo longe & multum isti vestre exercitationi ad honorem antecellit. Itaque mihi videntur plerique initio multo hoc maluisse, post, cum id assequi non potuissent, istuc potissimum sint delapsi, ut ajunt in Græcis artificibus, eos accedendos esse, qui Citharædi fieri non potuerint: sic nonnullos videmus, qui oratores evadere non potuerunt, eos ad Juris studium devenire; nec non (b): Jus civile vestrum ex libris cognosci potest? qui quamquam plurimi sunt, Doctorem tamen nunquam desiderant; quamvis hæc videantur in opprobrium Jctorum dicta, tamen non una est ratio, quæ mihi suadet, hæc posteriora loca non omnino eorum dignitatem subvertere, præcipuè si æqua lance ponderetur. alius Ciceronis (c) locus, ubi illa, quæ non satis videntur inter se convenire, conciliatione conjunxisse censendus erit his verbis: Qui jus civile contemnendum putat, is vincula revellit non modo judiciorum, sed etiam utilitatis vitæque communis; qui autem interpretes juris vituperat, si imperitos juris esse dicit; de hominibus non de jure civili detrahit; sui peritis non putat esse obtemperandum, non homines ledit, sed leges ac jura labefacit.

(a) pro Muræna. c. 13. (b) ep. ad Fam. lib. 7. ep. 19. (c) Pro A. Cæcina. c. 25.

THESE VIII.

Authoritas horum Jctorum postea saluberrima constitutione muniebatur, à felicissimo Imperatore Augusto ut ex ejus auctoritate responderent; ex quo tempore etiam peti hoc pro beneficio cepit; donec optimus princeps Hadrianus rescripserit: hoc non peti sed præstari solere, & ideo si quis fiduciam sui haberet, delectari se; populo ad respondendum se præpararet; ut extant verba omni exceptione majora Pomponii (a); quod si tamen Suetonio (b), Vitas XII. primi sæculi Imp. depingenti, fides adhibenda; Caligula, non solum hanc à Prædecessoribus auctoritatem ac vim responforum concessam, adem.

adenturum & sententia eorum omnium usum aboliturum, sed & se me hercle, effecturum ne quid respondere possent præter eum, jactavit; neque tamen hæc a sequentibus Impm. fuerunt probata, sed potius, uti dixi, privilegia ipsorum augebantur, & dignitas agnoscebatur; quapropter his beneficiis alacriores reddebantur, ut unus altero accuratius rem perscrutari conatus fuerit; quod in causa fuerat, ut non potuerint non diversæ inter ipsos exoriri opiniones, ita ut alii pro hac, alii pro illa opinione steterint, unde tot Jctorum sectæ ab historia juris compilatoribus observantur; prout enim quis sententiæ suæ asseclas invenerit, in qua ab aliis discessit, specialis secta constituebatur; de quibus uberiores fermone habebimus in Lectione D. v. d. 28. Aprilis habenda, ubi diversas horum Jctorum Scholas & nonnullorum Vitas ad incudem revocabimus.

(a) L. 2. §. ult. ꝑ. de O. J.

(b) in Vita Caligulæ c. 34.

THESES. IX.

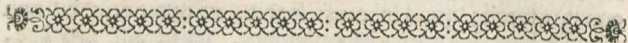
Ne tamen certa scientia Juris fluctuaret, & huic incommodo obviam ibant Impm. ut ex sequentibus apparebit; 1°. quando *dissentiebant inter se qui consulebantur, liberior & solutior judicandi potestas Judicibus competebat*; prouti *Gravina (a) & Perennius (b)* quos *Brunquellius (c)* allegat; item *Hoppius (d)* opinantur; 2do. quoque nonnulli Impm. Jctorum controversias ipsi componebant, uti non solum ad horum exemplum 3^{io}. *Justinianus* sacratissimus Imperator 50. decisionibus, *suggestente eas Triboniano, antiqui juris altercationes placavit (e)*; sed & insuper 4to. de Jure nostro meritis est, ut hic verè talis habeatur, cui, ut *Tertullianus* de Imperatoribus sui temporis dixisse animadvertitur, applicetur, quod nempe *totam illam veterem & squalentem hylam legum, novis principalium rescriptorum & edictorum securibus truncaverit & cederit*; ut verò pristina librorum juris immensitas planè exulet, saluberrimè sanxit: *Nullos jureperitos in posterum audere Commentarios (Pandectis) applicare & verbositate sua supradicti codicis compendium confundere (f)*; ita ut *tam conditor quam interpres legum, solus Imperator*

B

perator

perator existimetur; nihil hac lege derogante veteris juris conditoribus, quia *§* eis hoc majestas Imperialis permisit. (g)

(a) in Orig. Jur. Civ. c. 40. (b) II. Animadv. 11. (c) in hiflor. Jur. Rom. Germ. P. 1. c. 10. §. 29. not. a. (d) in Comment. ad Inf. §. 8. de J. N. G. & C. (e) §. 7. Inst. de Libert. (f) §. 12. Praef. de Concept. Dig. (g) in fin. l. ult. C. de LL. & Const. Princip. & Edict.

OPPONENTES

forte fuerunt lecti

VIRI CLARISSIMI atque *LITERATISSIMI*

Dn. J. HENRICUS FESCHIUS,

A. L. M.

Dn. J. JACOBUS FALCKISIUS,

A. L. M. & J. U. C.

Extra ordinem vero rogatus

NOBILISSIMUS

Dn. J. JACOBUS HUBERUS,

Mag. Cand.

ULB Halle

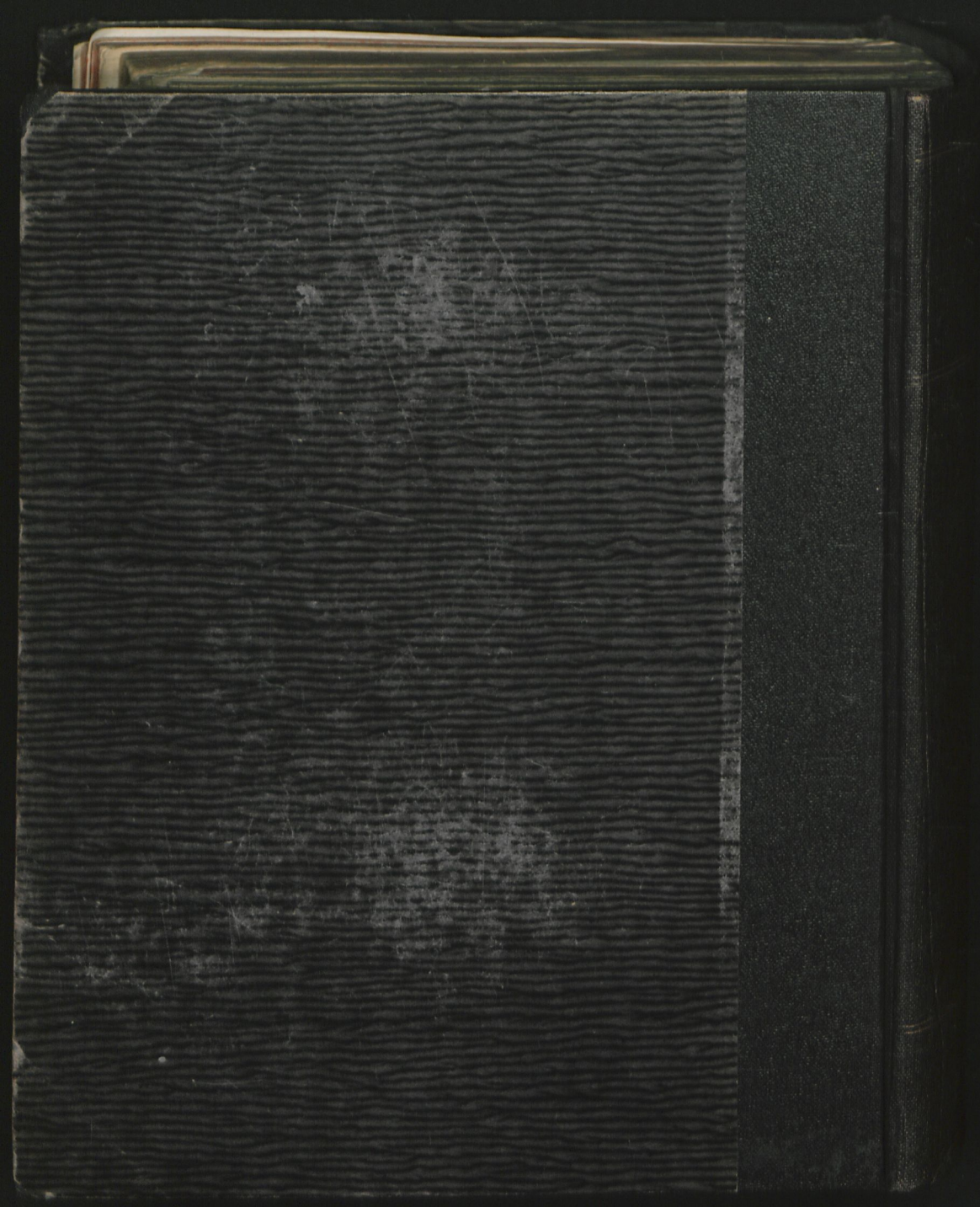
3

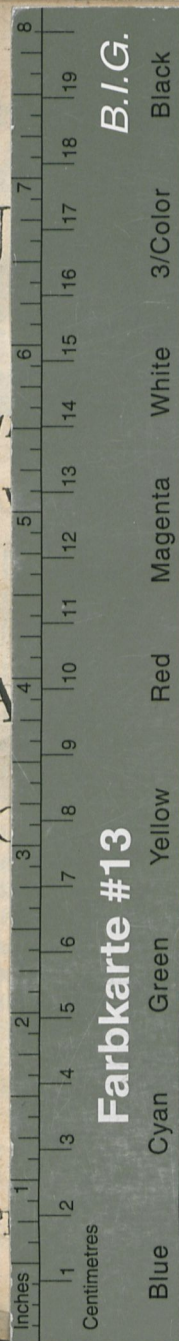
001 966 979

sb

ATIO
NE
L TORUM
RUM,

HORUM ORDINIS

UM CATHEDRA
nfultorum
PATRIÆ

7. bor. ord.
UM censuræ offert

ZIUS, J.U.L.

NTE
TISSIMO
SARASINO,

Æ,
ISII, EMAN. Fil.

Diagn. July. 1742
Not. X. 6. 1742
1246 N4
1747

